

Kolmas parlamentaarinen puolustuskomitea

Kolmas parlamentaarinen puolustuskomitea työskenteli vuosina 1980 - 1981 ja joutui toteamaan kansainvälisen tilanteen taas kiristyneen. Tämä aiheutui komitean mielestä erityisesti risteilyohjusten kehittelystä ja suunnitelmista sijoittaa niitä siten, että lentoradat saattaisivat kulkea myös Suomen ilmatilassa.

Mietinnössä painotettiin erityisesti sodan uhan ajan valmiuden merkitystä ja todettiin maavoimien jälkeenjääneisyys hankinnoissa. Komitea suositteli etusijan antamista noin 250 000 sotilaan suojajoukkojen varustamiselle ja koulutukselle. Niitä voitaisiin tilanteen kiristymisen myötä kutsua joustavasti palvelukseen joko uhanalaiselle suunnalle tai koko maahan. Samalla todettiin, että loppujen joukkojen eli päävoimien varustetasoa eikä koulutusta ei voida ylläpitää läheskään suojajoukkojen tasolla.

Suosituksista komiteakäytännön jatkamisesta ei esitetty, joten komitea esitteli puolustusvoimien pääpiirteisen kehittämissuunnitelman 15 vuodeksi. Syitä parlamentaaristen puolustuskomiteoiden sarjan katkeamiseen on etsittävä kiihkeästä turvallisuuspoliittisesta väittelystä, jota käytiin kolmannessa komiteassa suhtautumisesta yya-sopimukseen. Kiista koski ennen kaikkea sitä, milloin Neuvostoliiton sotilaallisen avunannon mahdollisuus voisi toteutua. Vasemmiston edustajat olivat taipuvaisempia hyväksymään mahdollisuuden, että kriisin kärjistyessä voitaisiin aloittaa neuvottelut yya-sopimuksen soveltamisesta Neuvostoliiton kanssa, vaikka suoranaista hyökkäyksen uhkaa Suomea vastaan ei olisi todettu. Komitean enemmistö kannatti kuitenkin vanhaa pidättyvämpää tulkintaa, jonka mukaan yya-sopimuksen toisen artiklan mukaiset konsultaatiot voitiin aloittaa vasta konkreettisen hyökkäysuhan ilmettyä. Vaikka keskustelut komiteassa olivat salaisia, noista erimielisyyksistä vuoti tietoja lehdistöön.

Presidentti Koiviston mielestä komitea meni toimeksiantonsa yli ryhtyessään ottamaan kantaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustaviin linjakysymyksiin eikä pysynyt vain maanpuolustuksen alalla. Komitean mietintöihin oli myös ladattu odotuksia, että ne olisivat hallituksia ja eduskuntaa sitovia. Hallituksen mielestä budjetista määrääminen kuului normaalin poliittisen päätöksenteon piiriin, joten komiteoiden raportteja täytyi pitää vain suosituksina. Näistä syistä parlamentaaristen puolustuskomiteoiden sarja katkesi.

Lähteinä mm. Kolmannen parlamentaarisen puolustuskomitean mietintö. Komiteamietintö 1981:1; Visuri, Totaalisesta sodasta kriisinhallintaan (1989), s. 219 - 245; Pekka Visuri (toim.), Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan linjaukset (2003), s. 31 - 36.